

INFO.ÈTIC

REFLEXIONS SOBRE ÈTICA ASSISTENCIAL I RESPONSABILITAT SOCIAL A LA FUNDACIÓ PRIVADA VALLÈS ORIENTAL

COMPROMÍS DE L'FVO AMB
L'ÈTICA ASSISTENCIAL.
LA COMISSIÓ D'ÈTICA I
RESPONSABILITAT SOCIAL.
ELS ESPAIS DE REFLEXIÓ ÈTICA

NÚM. 1 - GENER 2018

ÍNDEX

03 COMPROMÍS DE L'FVO AMB L'ÈTICA ASSISTENCIAL

Per Juan M. Monsalve, Director
General FVO

04 COMISSIÓ D'ÈTICA I RESPONSABILITAT SOCIAL

06 ELS ESPAIS DE REFLEXIÓ ÈTICA DE LA FUNDACIÓ PRIVADA VALLÈS ORIENTAL

Per la Dra. Mar Rosàs

12 ESPAI DE REFLEXIÓ ÈTICA DE LA RESIDÈNCIA I CENTRE D'ATENCIÓ ESPECIALITZADA "VALLDORIOLF"

Revisió del document "La intimitat
als centres residencials amb
diversitat funcional", Revisió de
protocols. Anàlisi de dos casos de
persones ateses a la Residència.

19 ESPAI DE REFLEXIÓ ÈTICA DEL CENTRE OCUPACIONAL "XAVIER QUINCOCES"

Revisió del document "La intimitat
als centres residencials amb
diversitat funcional" i "Diversitat
funcional, afectivitat i sexualitat"
Anàlisi de dos casos de persones
ateses al Centre.

COMPROMÍS DE L'FVO AMB L'ÈTICA ASSISTENCIAL

La primera aproximació a l'ètica assistencial que la Fundació Privada Vallès Oriental (FVO) va realitzar va ser l'elaboració i posterior publicació d'un Codi ètic per als professionals de l'entitat a l'any 2003. Aquest document, basat en un concepte dinàmic i evolutiu determinat pels canvis socials, ambientals i institucionals, es constituïa com a l'eina de consulta i guia davant els dubtes ètics que es derivessin de la pràctica professional, regulant la bona pràctica dels professionals de l'FVO per garantir el respecte i el compromís pel desenvolupament personal i social de cadascuna de les persones ateses a la institució.

Aquest primer pas en la incorporació de la vessant de l'ètica assistencial en la tasca diària dels professionals de la Fundació es va refermar amb la proposta de la Direcció General per la creació de la Comissió d'Ètica i de Responsabilitat Social, la qual entra en funcionament a l'any 2009, com un espai de reflexió, de pensament plural sobre l'ètica assistencial, un espai on es revisaran i qüestionaran les actituds i comportaments, col·lectius o individuals, dels professionals, famílies i persones vinculades a l'FVO envers la defensa dels drets de la persona amb discapacitat intel·lectual.

Aquesta Comissió d'Ètica i Responsabilitat Social, liderada per la Direcció General, també va ser la responsable de la preparació i obtenció de la certificació en la norma SGE 21 de Gestió Ètica i Socialment Responsable de Forètica a l'any 2010, com a màxim exponent del compromís institucional vers l'ètica assistencial.

Gairebé 15 anys més tard, el compromís institucional per l'ètica assistencial és ferm i evoluciona segons la societat pren consciència del gran valor social que té incorporar la vessant de l'ètica assistencial en la cura i assistència de les persones amb discapacitat intel·lectual. Aquesta evolució ha portat a la Fundació a incorporar l'Espai de Reflexió Ètica de la Residència i Centre d'Atenció Especialitzada "Valldoriol" i l'Espai de Reflexió Ètica del Centre Ocupacional "Xavier Quincoces" com a nous punts de trobada format per un membre del Patronat, professionals, familiars de persones ateses i la figura d'un consultor extern amb l'objectiu de reflexionar i repensar la metodologia assistencial dels centres i ampliar l'atenció de la persona incorporant la vessant ètica.

Els fruits d'aquest compromís institucional vers l'ètica aplicada és el què us presentem en aquestes pàgines de la primera edició d'"INFO.ÈTIC. Reflexions sobre ètica assistencial a la Fundació Privada Vallès Oriental". El butlletí INFO.ÈTIC és un compromís institucional que tindrà una periodicitat bimestral per tal de mantenir informats a les famílies, professionals i entorn proper a la Fundació.

Juan M. Monsalve
Director General FVO
Edició #1.INFO.ÈTIC. Gener 2018.

LA COMISSIÓ D'ÈTICA I RESPONSABILITAT SOCIAL DE LA FUNDACIÓ PRIVADA VALLÈS ORIENTAL

La Direcció General de la Fundació va proposar la creació de la Comissió d'Ètica i Responsabilitat Social, la qual entra en funcionament a l'any 2009, avançant-se als requisits definits per la certificació en la norma SGE 21 de Gestió Ètica i Responsabilitat Social aconseguida a l'any 2010. La Comissió és un espai de reflexió, de pensament plural sobre l'ètica assistencial, un espai on es revisen i qüestionen les actituds i comportaments, col·lectius o individuals, dels professionals, famílies i persones vinculades a l'FVO envers la persona amb discapacitat.

Més en concret, el seu objectiu és:

- Vetllar pels comportament ètics dels professionals i la institució.
- Assessorament sobre actuacions ètiques.
- Potenciar el coneixement i la informació sobre el treball de la Comissió d'Ètica i Responsabilitat Social.

La Direcció General nomena a cadascun dels membres que conformen la Comissió d'Ètica i Responsabilitat Social. A l'actualitat formada per:

Sr. Juan M. Monsalve - Direcció General
Eduard Martín - Cap de Recursos Humans
Aurora Luna - Coordinadora de la Unitat de Suport a l'Activitat Professional (USAP)
Pilar Canton - Tècnic del Dept. de Qualitat
Aníbal Carrasco - Representant dels professionals
Sr. Esteve Clopès - representant del Patronat de l'FVO que en la seva qualitat de pare de persona amb discapacitat actua també com a representant dels pares i mares i de les persones ateses
Cesca Garcia - Presidenta de l'Espai de Reflexió Ètica de la Residència i Centre d'Atenció Especialitzada "Valldoriolf"
Myriam Beltrán - Presidenta de l'Espai de Reflexió Ètica del Centre Ocupacional "Xavier Quincoces"
Dra. Mar Rosàs - Experta en ètica
Sònia Garcia - Cap de Gabinet de Direcció General

Els membres de la Comissió d'Ètica i Responsabilitat Social estan a la vostra disposició per tot allò que considereu oportú. Us hi podeu dirigir personalment, o si ho considereu oportú a través de:

- workflow Canal de Qüestions Ètiques ETICA. Es tracta del canal per a resoldre dubtes, plantejar queixes, reclamacions, denúncies o suggeriments relacionades amb la gestió ètica i socialment responsable de l'FVO. Aquest flux ETICA és completament confidencial, tota la informació que es comenti serà tractada per la Direcció General i/o la Comissió d'Ètica i Responsabilitat Social de manera el més anònima possible i completament confidencial. La persona iniciadora del flux rebrà, per escrit, la devolució de la seva aportació.

- Formulari de contacte de la pàgina web <http://www.fvo.cat/contacte/> indicant al desplegable de l'Àmbit de Consulta

LES FUNCIONS DE LA COMISSIÓ D'ÈTICA I RESPONSABILITAT SOCIAL

“Canal de Qüestions Ètiques”. Canal anònim per a realitzar les queixes, reclamacions, denúncies o suggeriments relacionades amb la gestió ètica i socialment responsable de l'FVO.

Les funcions de la Comissió d'Ètica i Responsabilitat Social són:

- Assegurarà els recursos (humans, materials i financers) per a garantir que el sistema de Gestió Ètica i Socialment Responsable s'estableix, s'implanta i es manté de forma eficaç alineat amb l'estratègia i objectius de l'organització.
- Aprovarà el model de relació i diàleg amb els grups d'interès.
- Supervisarà els plans i iniciatives en matèria de Responsabilitat Social que es porten a terme i en garantirà el compliment dels objectius i les metes.

- Identificarà els riscos legals, socials, laborals i ambientals que puguin afectar l'organització.
- Formularà suggeriments, iniciatives i propostes de millora en aspectes ètics i de responsabilitat social.
- Assumirà la responsabilitat sobre la revisió i interpretació de la Política de Gestió Ètica i Responsabilitat Social i el Codi de Conducta.
- Estarà informada de les conseqüències per al sistema de gestió de qualsevol canvi en l'estructura de l'organització.
- Formularà propostes a la Direcció General de l'FVO sobre les línies d'actuació en el camp de l'ètica i la responsabilitat social de la Fundació.
- Emetrà i formularà propostes i suggeriments a proposta de la Direcció General de l'FVO.

ELS ESPAIS DE REFLEXIÓ ÈTICA DE LA FUNDACIÓ PRIVADA VALLÈS ORIENTAL

Dra. Mar Rosàs

El mes de juliol de 2015 es va crear a la Fundació Privada Vallès Oriental el primer dels espais de reflexió ètica, el de la Residència i Centre d'Atenció Especialitzada "Valldoriolf" i uns mesos més tard, al marc de 2016, es va constituir el del Centre Ocupacional "Xavier Quincoces". Aquest article en vol descriure la raó de ser, les funcions i la tasca.

La seva principal raó de ser és constituir un espai regulat que aculli periòdicament un diàleg entre representants dels professionals i de les famílies de l'FVO que tingui per objectiu esclarir conflictes ètics que sorgeixen en el dia a dia de la Fundació. Un conflicte ètic, en qualsevol

situació de la vida, es dona quan no tenim clar si és millor actuar d'una manera o d'una altra; quan tenim dues nocions de bé en joc i no tenim clar quina prioritzar. L'objectiu de la Fundació, com de tota institució de l'àmbit assistencial, és tenir cura de les persones ateses de la millor manera possible. Persegueix, doncs, l'excel·lència. Per fer-ho, se segueixen múltiples regulacions, normes, protocols i lleis. Ara bé, els professionals, en el seu dia a dia, topen amb diverses situacions que aquestes guies preestablertes no resolen del tot perquè, com és natural, són genèriques i, per tant, no poden recollir tota la casuística i són insensibles a moltes

particularitats. És aquesta, la qüestió de fons que va impulsar la creació d'espais de reflexió ètica. En el cas de Catalunya, la seva creació va respondre a la seva promoció per part del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya, creat l'any 2010 amb l'objectiu d'assessorar les institucions assistencials. Ara bé, dels seus inicis, el Comitè també ha promogut que la reflexió ètica es doni dins de les institucions encarregades de tot tipus de serveis socials, i que es faci d'una manera ordenada, coherent i assessorada. És per això que un dels primers documents que produí el Comitè d'Ètica dels Serveis Socials fou "Criteris per a la constitució dels espais de reflexió ètica en serveis d'intervenció social", de 2011. Segons estableix el document, "els espais de reflexió en la dimensió ètica en centres i serveis socials són creats per analitzar i assessorar en la resolució de possibles problemes ètics que es produeixen en la pràctica de la intervenció social i tenen com a objectiu final la millora de la qualitat de l'atenció a les persones, la promoció dels valors ètics i les bones actituds en la cura de les persones que s'atenen."

Com deia més amunt, un conflicte ètic es dona quan no tenim clar quina opció és millor. En aquestes situacions, el professional pot decantar-se per una actitud moral o bé per una d'ètica. En el primer cas, nostres fills no estan en prou bones mans? Malgrat aquestes reaccions espontànies, que els professionals dubtin és, sovint, un bon senyal. Hem d'agrair a l'ètica que el cos de normes –tant en l'àmbit assistencial com més enllà– pugui anar evolucionant quan ens adonem que no és prou exhaustiu, que no és prou just, que no proporciona respostes prou adequades. Així, la pregunta ètica assetja sovint el professional de l'ètica assistencial: m'he de limitar a aplicar els protocols establerts? O hi ha situacions en què convindria anar una mica més enllà? La dificultat rau a determinar, en aquest més enllà, quina és la millor opció. Aquesta pregunta, punyent, no és només característica de l'ètica assistencial, sinó de l'ètica occidental

contemporània en general, especialment des de l'anomenada secularització del pensament. De la mà d'escriptors com Dostoievski i filòsofs com Nietzsche, el pensament occidental va deixar progressivament de fonamentar-se en una sèrie de veritats objectives, universals i immòbils. El terreny de la moral va retrocedir; el de l'ètica –és a dir, el de la pregunta–, va augmentar. Des del tombant del segle xx i, especialment, des dels anys setanta, va anar quedant enrere la confiança en el monisme moral –la creença que només hi ha una moral correcta– i van anar proliferant altres veus, diverses, contradictòries. No es tractà, només, d'un moviment filosòfic abstracte; estigué íntimament vinculat a esdeveniments polítics i socials, com la convivència de cultures diferents arran de la globalització i la proliferació de moviments de protesta contra morals considerades opressores, com en el cas dels moviments feministes. En aquest nou context, polifònic, com es pot determinar què està bé? Diferents famílies ètiques responen de maneres diferents. Una de les particularitats dels espais de reflexió ètica és que combinen les quatre següents famílies ètiques. És a dir, no s'adhereixen només a una d'elles, sinó que aprofiten les fortaleces de cadascuna d'elles i, alhora, així eviten les febleses d'algunes d'elles. Joan Canimas anomena "ètica de la complexitat" aquesta combinació de quatre famílies ètiques.

La primera d'aquestes famílies s'anomena principialista o deontològica. Consisteix en l'aplicació rigorosa d'un cos de principis que ha estat definit amb cura. Lleis, regulacions i codis deontològics pertanyen a aquesta família ètica. Insta els professionals, doncs, a assegurar-se que les seves actuacions se cenyeixen escrupolosament al marc regulatiu establert. És una família ètica, doncs, eminentment moral. L'avantatge és que els seus fonaments estan formulats de manera molt concisa i són coneguts per tothom, de manera que s'eviten favoritismes i discriminacions. Les seves principals limitacions, però, són la rigidesa i la

LA PROMOCIÓ DELS VALORS ÈTICS

insensibilitat a la particularitat de la persona atesa. Tots els professionals de l'acció psicoeducativa i sociosanitària han experimentat algun cop el fet que cenyir-se als principis reguladors que pertoca a vegades perjudica, més que no pas afavoreix, la persona atesa.

La segona família ètica a la qual volem referir-nos és el conseqüencialisme, que com a mínim es remunta al segle XVIII, amb Jeremy Bentham, i que en el món contemporani té un dels seus màxims exponents en el filòsof australià Peter Singer. Segons aquest enfocament, els actes no són bons ni dolents en si mateixos, sinó en funció de les conseqüències que comporten. Des d'aquest punt de vista, no té sentit permetre a la persona atesa una determinada cosa o prohibir-l'hi pel fet en si, sinó en funció de les conseqüències que tingui per a ella. Ara bé, qui i com estableix quines conseqüències són desitjable i quines no?

Pot fer-se, i sovint es fa, des d'una ètica principialista. Ara bé, des de finals del segle XX, l'ètica assistencial posa èmfasi en la necessitat de perseguir el bé de la persona atesa segons la seva noció de bé o, com a mínim, respectant en la mesura del possible els seus valors. Si, malgrat la secularització del pensament i la constatació de la fi de les veritats immòbils, imposem a les persones ateses formes de vida senzillament perquè a nosaltres ens semblen les correctes, estem actuant des d'un monisme moral que reprimeix les

les seves particularitats, que les homogeneïtza i no permet que desenvolupin un projecte de vida propi. És aquí on entra en joc una tercera família ètica, inspirada en gran part en el pensador d'origen lituà Emmanuel Lévinas, l'ètica de l'hospitalitat, segons la qual el que és correcte no pot ser senzillament l'aplicació mecànica d'un codi, ni la decisió resultant de sospesar les conseqüències, sinó l'acolliment de l'altre en la seva idiosincràsia i especificitat. A hom li arriba la crida de l'altre i hi ha de respondre. Escoltar la visió que cada representant dels professionals i de la família té del cas en qüestió pretén, precisament, copsar-ne les especificitats i poder respondre-hi.

Tradicionalment, massa sovint, el monisme moral, d'una banda, i les necessitats organitzatives de les institucions sociosanitàries, de l'altra, han estandarditzat tant la manera d'atendre les persones que han reprimat aquesta idiosincràsia, han silenciat les veus que no encaixaven amb els artefactes institucionals. A vegades, fins i tot, s'ha desitjat aquesta estandardització, com estudià Michel Foucault.

Això cada cop queda més lluny. De fet, dins del marc de l'ètica de la complexitat, l'ètica de l'hospitalitat no és l'única que té en compte la polifonia, és a dir, l'existència de múltiples veus, a vegades discordants o incòmodes, totes elles mereixedores de ser escoltades. També ho fa l'ètica deliberativa, la darrera família ètica que voldríem

esmentar. Inspirada en els postulats de Jürgen Habermas i Karl-Otto Apel, l'ètica deliberativa es basa en el convenciment que allò que està bé no és quelcom objectiu –i, per tant, descobrible–, ni merament subjectiu, sinó intersubjectiu, és a dir, fruit d'un diàleg regulat integrat per totes les veus afectades; en el nostre cas, les veus de les persones ateses, els seus familiars i els professionals, idealment procedents de disciplines diverses (des de la infermeria fins a l'educació social, passant per la psicologia, la pedagogia i la fisioteràpia, entre d'altres). No es tracta de votar o de comptar quantes persones s'inclinen per una opció o per una altra, sinó de dialogar plegats, amb la confiança que aquest diàleg interdisciplinari permet veure del màxim d'angles possibles el conflicte que es té entre mans, amb voluntat d'entendre's.

La creació d'espais de reflexió ètica respon precisament a la voluntat de la Fundació de forjar aquestes àgores deliberatives i de consolidar-les. Sens dubte, abans de la creació dels dos espais de reflexió ètica, a la Fundació ja es deliberava sobre múltiples conflictes ètics, alguns de menor envergadura (per exemple, ¿és raonable que una de les persones ateses no mengi postres si no li agraden?) i d'altres amb implicacions majors (per exemple, ¿quina informació sobre les persones ateses cal explicar a altres professionals de l'equip i quina no?).

La novetat que aporta la creació d'espais de reflexió ètica és que garanteixen que en aquestes deliberacions i) hi hagi representades totes les veus necessàries (com a mínim, cinc persones), ii) que els seus membres hi participin de manera voluntària, iii) que es comprometin a preservar la confidencialitat de la informació a la qual tinguin accés, iv) que tinguin lloc al menys una trobada mensual, v) que segueixi un procediment (que detallaré més avall), vi) que els seus integrants hagin cursat una formació d'ètica aplicada de vint hores, i vii) que compti amb l'assessorament d'una persona externa procedent de l'àmbit de la filosofia i especialitzada en ètica assistencial. Aquesta deliberació no té lloc en el buit,

sinó a partir d'una sèrie de principis ja que, com he explicat una mica més amunt, l'ètica deliberativa es combina amb l'ètica principialista. És a dir, existeixen una sèrie de línies vermelles, anomenades mínims morals, que s'han de respectar. I que, alhora, són el que fan possible la deliberació. Els que se segueixen en l'ètica assistencial estan inspirats en un document de Beauchamp i Childress de l'any 1979. Tot i que els seus principis van ser inicialment formulats per ser aplicats en l'àmbit biosanitari, atès el seu encert han acabat constituint, també, els principis fonamentals de l'ètica aplicada a l'acció psicosocial. Després del document de Beauchamp i Childress, els mínims morals i legals de l'ètica aplicada a l'acció psicosocial i biosanitària s'han concretat en una multiplicitat de documents internacionals, estatals i autonòmics (com ara, a nivell internacional, la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat de 2006, de l'ONU; a l'Estat Espanyol, una sèrie de lleis orgàniques sobre protecció de la intimitat i de la confidencialitat; a nivell català, la llei catalana sobre autonomia). L'essencial, però, ja està contingut al document de Beauchamp i Childress (que, al seu torn, penja de documents anteriors, fonamentalment de la Declaració Universal dels Drets Humans). Beauchamp i Childress estableixen els quatre principis següents: el principi de no-maleficència (que prohibeix fer mal intencionadament a la persona atesa), el principi de beneficència (que estableix que tota acció cap a la persona atesa ha d'aspirar a maximitzar el seu bé), el principi de respecte a l'autonomia (segons el qual cal respectar la voluntat de la persona atesa, tret que arran de la seva condició no pugui fer-se càrrec de l'abast de les conseqüències de la seva decisió i pugui sortir-ne objectivament perjudicada) i el principi de justícia (segons el qual cal ser just, equitatiu i proporcionar a cada persona atesa allò de què és mereixedora).

A partir del document de Beauchamp i Childress, en l'àmbit assistencial podríem definir un conflicte ètic de la següent

manera: una situació en la qual per tal de respectar algun principi fonamental de l'ètica assistencial es vulnera algun altre principi fonamental. A tall d'exemple: una de les persones ateses ens explica que ha estat víctima de violència per part d'algun company i ens demana que no en diguem res. Si ho expliquem a altres professionals del centre per mirar de fer-hi alguna cosa, estem vulnerant el principi de respecte a l'autonomia, segons el qual cal respectar la voluntat de les persones ateses. Si, en canvi, mantenim el secret professional i no intervenim per evitar una possible repetició, estem vulnerant el principi de beneficència. Un conflicte ètic es dona, doncs, quan en una situació es produeix una col·lisió entre, com a mínim, dos principis que, d'entrada, hauríem de respectar.

En l'àmbit de l'ètica assistencial, especialment en persones amb discapacitat intel·lectual, sovint es donen col·lisions d'aquestes característiques: el que és millor per a la persona atesa no és pas el que la persona vol. Cal prioritzar un dels dos principis per sobre de l'altre.

Afirmar, com hem fet més amunt, que l'ètica de la complexitat és la més adient per abordar els conflictes ètics de l'ètica assistencial implica assumir que no sempre existeix una resposta prefabricada per a aquesta mena de conflictes. Existeix un marc legal i jurídic que cal respectar, sens dubte. Però l'exploració dels conflictes ètics que fem als espais de reflexió ètica aprofundeixen en aquests conflictes per tal de maximitzar el bé que la decisió final generi. És per això que als espais de reflexió ètica de l'FVO se segueix el següent procediment, estructurat en quatre passos. Atès que cadascuna de les sessions dura una hora, la major part de les vegades calen dues, tres o fins a quatre sessions per poder completar el procediment. Independentment de la seva duració, els passos són els següents:

1) Delimitació de la qüestió que s'ha d'abordar: els integrants de l'espai de reflexió ètica seleccionen un cas actual o

bé un cas antic que pensin que pot repetir-se. També poden proposar-lo professionals i familiars que no en són membres. S'exposa el cas. Els membres que no el coneixen fan totes les preguntes que convinguin per aclarir-ne tots els aspectes: els factors que el generen, les accions que s'han emprès, etc. Aleshores es concreta el problema ètic que es planteja, és a dir, s'identifiquen quins principis entren en col·lisió i es formula la pregunta principal que caldrà resoldre.

2) L'estat de la qüestió: amb l'ajuda de l'assessor en matèria ètica, s'explora el marc ètic i jurídic que escau al cas en qüestió. També s'exploren, si es considera oportú, documents o reflexions sobre aspectes socials, psicoeducatius i socio-sanitaris que permetin il·luminar el cas que es té entre mans i, si existeixen, solucions adoptades en casos semblants.

3) Abordatge de la problemàtica: identifi-

LA MILLORA DE LA QUALITAT DE L'ATENCIÓ A LA PERSONA

cat el conflicte ètic (pas 1) i delimitat el marge de maniobra ètic i legal (pas 2), es concreten les diferents alternatives i es sospesen els seus avantatges i inconvenients. En aquest punt és particularment important el treball interdisciplinari. Repassats exhaustivament els avantatges i inconvenients, és el moment de posar-se d'acord.

És aconsellable començar per les decisions més fàcils i deixar les més difícils, o aquelles en què hi ha menys acord, per al final. Finalment, cal determinar què es farà, qui ho farà i quan.

4) Seguiment i avaluació: Un cop conclòs el pas 3, és desitjable establir una data en què es revisaran les conseqüències de la implementació del que s'ha acordat. Caldrà preguntar-se si les accions realitzades han tingut les conseqüències desitjades i, en cas contrari, identificar-ne les raons i modificar l'actuació que s'està duent a terme.

Aquest procediment serveix per tractar casos, no temes. El risc de tractar temes és que la reflexió quedi en un pla tan general que no acabi resultant útil a l'hora d'actuar. Convé, doncs, que el cas sigui com més concret millor.

Ara bé, no totes les sessions dels espais de reflexió ètica estan dedicades a casos concrets. Quan els seus membres o la institució ho consideren necessari, es dedica una sessió a l'abordatge d'un tema per tal de posar-se al dia de noves regulacions o tendències; per exemple, en l'àmbit del respecte a la intimitat. Es llegeixen els nous documents en qüestió i es debaten a la llum de l'experiència i la realitat de la Fundació per valorar la possibilitat de modificar algunes pràctiques.

Els dos espais de reflexió ètica de la Fundació Privada Vallès Oriental ja fa més de dos anys que han començat la seva tasca. Els seus integrants s'han anat avesant al mètode de deliberació, que ha començat a traduir-se en una sèrie de reajustaments. Ara bé, l'objectiu darrer no és crear un cos de professionals hiperespecialitzat en ètica aplicada, sinó incentivar una cultura ètica i una manera d'abordar la multiplicitat de conflictes ètics diaris que, de mica en mica, depassi les parets dels espais de reflexió ètica i es vagi difonent entre la resta de professionals de la institució. Per a aquest fi, cal, doncs, que els dos espais de reflexió ètica encarin un dels reptes fonamentals que ara mateix tenen: transmetre el sentit de la feina que fan i traduir-la en pràctiques concretes.

L'ESPAI DE REFLEXIÓ ÈTICA DE LA RESIDÈNCIA I CENTRE D'ATENCIÓ ESPECIALITZADA "VALLDORIOLF"

L'Espai de Reflexió Ètica de la Residència i Centre d'Atenció Especialitzada "Valldoriolf" va ser creat el 20 de juliol del 2015.

És un espai de caràcter consultiu, interdisciplinari i plural, amb la finalitat de ser un espai per a l'anàlisi, la formació i l'assessorament sobre qüestions ètiques estant al servei de tota la comunitat que forma part de l'entitat (residents/persones ateses, familiars, treballadors, voluntaris i membres del patronat) per tal de contribuir a millorar la qualitat assistencial.

El seus objectius són:

1. Impregnar tota l'organització de la reflexió ètica, per millorar la qualitat de l'atenció que reben les persones ateses.

Es fomenta la formació bioètica i s'assessora en la definició de les polítiques de l'entitat.

2. Respectar els drets de totes les persones implicades en l'àmbit d'actuació d'aquest espai, vetllant especialment per la dignitat, l'autonomia i la integritat de les persones.

S'han revisat alguns dels protocols de la Residència des d'una perspectiva ètica, de moment se n'han treballat dos, un que fa referència a l'acompanyament en el procés terminal i/o deteriorament i un altre sobre l'adaptació d'una persona atesa al centre.

Actualment, l'Espai està compost per:

- Sr. Esteve Clopés, membre del Patronat
- Rosa Raurich, Directora Tècnica Residència
- Francesca Garcia, Pedagoga de la Residència

MILLORAR
LA
QUALITAT
ASSISTEN-
CIAL

- Àlicia Poveda, Psicòloga de la Residència
- Ana Carrasco, Infermera de la Residència
- Izaskun Quintana, Treballadora Social de la Residència
- Mireia Sangüesa i Albert Raurich Auxiliars Tècnics Educatius
- Àngels Palau, representant dels familiars
- Sònia Garcia, Cap de Gabinet de Direcció General

I la Dra. Mar Rosàs, Consultora ètica externa, que coordina i modera els debats i les sessions de treball de l'Espai Reflexió Ètica

REFLEXIONS SOBRE EL RESPECTE A LA INTIMITAT

Espai de Reflexió Ètica de la Residència i Centre d'Atenció
Especialitzada "Valldoriolf"

A la Residència Valldoriolf sovint en parlem de la intimitat de les persones ateses , però aquestes sessions ens va permetre analitzar les pràctiques habituals seguint el document sobre intimitat elaborat per Joan Canimas (format en Bioètica i Ètica Aplicada) i editat pels Serveis Socials de Catalunya. En concret, preteníem identificar quins espais de la Residència corresponen a espais i (temps) comuns, quins a espais propis, i quins a espais íntims, i dialogar sobre la manera com s'aborda i es tracta cadascun d'aquests espais per determinar si convindria canviar-ne algun aspecte.

En primer lloc vam definir els espais comuns i vam concloure que tant els professionals com familiars accedim als espais comuns i realment ens sentim còmodes, però que podem oblidar que pertanyen primerament a les persones ateses i que cal obtenir el seu vistiplau, d'una manera o una altra, tant per deixar accedir a altres persones alienes com per alterar els espais, en el cas que els hi canviem la decoració, mobiliari...Hem de tenir present que és casa seva i ho han de sentir així.

Va donar peu a reflexionar sobre la dificultat per conèixer els desitjos d'algunes persones ateses i la importància d'estar atents a les maneres extraordinàriament subtils que tenen d'expressar la seva opinió i sempre hem d'estar atents a aquestes demandes.

També s'ha conclòs que quan una o més persones ateses manifesten obertament que no volen deixar entrar una determinada persona en un espai comú, per exemple, un nou auxiliar tècnic educatiu o una altra persona atesa que fa

sorolls que els molesten, convindria seguir els següents passos per arribar a resoldre el cas: en primer lloc explicar-los les raons per les quals és important deixar-los accedir a aquell espai, si, malgrat això, segueixen mostrant rebuig, intentar determinar si aquest malestar pot desaparèixer al cap d'uns dies. Si es determina que és raonable que al cap d'uns dies aquest malestar desaparegui, permetre que la persona en qüestió accedeixi a l'espai, però si es determina que probablement aquest rebuig i/o malestar no desapareixerà, caldria considerar seriosament la possibilitat de buscar una alternativa per tal que aquestes persones no hagin de compartir l'espai.

Com a altra conclusió vam dir que el respecte cap als espais comuns és fonamental no només per evitar un possible malestar de les persones ateses derivat del fet que sentin que no tenen control sobre el que succeeix als seus espais, sinó també perquè, així, contribuïm a la seva presa de consciència sobre la seva intimitat i la seva autonomia.

“LA INTIMITAT ALS CENTRES RESIDENCIALS DE PERSONES AMB DIVERSITAT FUNCIONAL”

Pel que fa als espais propis els vam identificar i vam poder reflexionar sobre diferents situacions en les que ens trobem d'accés a aquests espais, es va concloure de poder fer petites accions que permetessin sempre preservar la seva intimitat i el respecte vers a aquests espais.

Per últim vam parlar dels espais íntims identificant-los i vam plantejar la necessitat de fer un primer filtre de supervisió abans d'entrar a la casa per evitar que sigui perillós per ell i/o pels seus companys/es.

Es va subratllar que les mateixes persones ateses demostren ser conscients de quins són els seus espais íntims, ja que molts mostren el seu malestar quan els prenen algun objecte important o quan una altra persona atesa accedeix a espais que ells consideren propis o íntims.

Es va considerar que l'expressió d'aquest malestar és indicativa de la seva consciència del vincle existent entre els espais i la seva identitat (més enllà del fet que també és indicativa de la necessitat que tenen d'establir rutines i de com de problemàtic resulta un canvi de rutina).

En algunes ocasions es fa difícil diferenciar l'espai íntim, en el cas que la persona atesa no li fa cas assenyala que no se'l sent com a seu, o propi, llavors tot i ser un objecte personal deixa de ser un espai íntim.

Aquestes sessions en les que vam estar treballant sobre la intimitat, ens va ajudar a prendre més consciència i tenir present que hem de continuar preservant i respectant la intimitat de totes les persones que atenem reflexionant sobre situacions diàries..

REVISIONS DE PROTOCOLS: ACOMPANYAMENT EN EL PROCÉS TERMINAL I/O DETERIORAMENT I ADAPTACIÓ D'UNA PERSONA ATESA

Espai de Reflexió Ètica de la Residència i Centre d'Atenció Especialitzada "Valldoriolf"

Dintre del pla de treball de l'espai de reflexió ètica s'ha treballat el protocol: "Acompanyament en el procés terminal i/o deteriorament".

Quan una persona atesa requereix l'ingrés a un centre sociosanitari o de cures paliatives, es detecta un desconeixement per part dels professionals en relació a la discapacitat intel·lectual, no saben com tractar-los. Caldria fer un treball de conscienciació amb professionals d'altres serveis mèdics. La família quan la persona atesa fa un ingrés a un altre centre és qui fa de pont entre la persona atesa i els nous professionals. Es proposa com a idea, que la família doni al professional que portarà el cas des del nou servei, els telèfons de contacte dels professionals de la residència per demanar informació sobre el cas. Per exemple, de vegades és difícil prendre la tensió arterial a una persona i potser la infermera que el coneix de sempre o de fa anys pot explicar la manera de fer-ho.

Es va parlar de les visites als centre sociosanitaris o paliatius per part dels professionals de la residència a les persones ateses.

Tenint en compte que no totes les famílies volen rebre visites en aquests moments, s'ha de preguntar primer per respecte.

S'hauria de contemplar les diferències culturals respecte a la religió.

Al centre s'estan recollint les darreres voluntats de les famílies i tutors per tenir-les en compte. La reunió es fa amb la doctora del centre.

Es revisarà la terminologia del protocol per centrar-lo en la persona. També en alguns casos i sempre que pugui fer-ho, la persona podrà decidir sobre el final de la seva vida.

Quan s'hagi d'acollir a una persona en aquest procés de deteriorament, es buscaran espais on poder plantejar dubtes, on participaran professionals i familiars/tutors per obtenir informació del cas o expressar les seves emocions al respecte.

Revisem la part de protocol que s'anomena: "Pautes de convivència pels familiars o tutors, durant l'estada en el servei per acompanyar al vostre familiar o tutelat." S'afegeix a la persona de referència per a que sigui més fàcil l'estada. Es proposen fer millores organitzatives durant el procés de final de vida.

Conclusions del protocol: "Adaptació d'una persona atesa"

Es llegeix el document de treball i s'identifiquen els valors que es treballen en el document i es fan algunes esmenes. En general en el protocol es recullen valors ètics es té molt en compte a la persona.

CASOS PER A REFLEXIONAR

Espai de Reflexió Ètica de la Residència i Centre d'Atenció Especialitzada "Valldoriolf"

Persona atesa a la Residència que pateix un accident, s'ha d'informar a la resta de famílies de les persones ateses?

El cas proposat és com hauríem d'actuar quan els familiars d'unes persones ateses s'assabenten que un company del seu familiar ha patit algun accident o ha contret alguna malaltia o ha mort i ens en demanen més informació. Ens plantejem si hauríem de revelar-la. I si decidim no fer-ho, quina mena de resposta els donem. Apareix durant la reflexió, la importància de també comunicar formalment als professionals la informació. Es donen arguments a favor i en contra de proporcionar la informació i es fa un llistat per valorar-ho.

El fet de comunicar-ho formalment als professionals permet poder preveure situacions semblants, dissenyar la formació necessària per aconseguir-ho, millorar el material tècnic i reduir la tensió.

Es valora positiu donar aquesta informació als professionals i queda en estudi la informació a les famílies.

La informació que es doni ha de ser sintètica, completa i curosa. S'ha de transmetre amb un missatge de seguretat i tranquil·litat, amb les descripcions de les decisions que s'han pres de cara al futur, relatives a prevenir situacions semblants.

La finalitat del perquè donen la informació serà per establir una versió oficial del fet que generi entre els professionals una sensació de control i seguretat per part dels responsables del centre.

La persona que proporcionaria la informació seria la directora del centre, que hauria fet un resum dels fets amb ajuda de les persones directament implicades amb el que ha succeït.

El canal per donar aquesta informació serà un correu electrònic.

La resposta serà àgil, però no ha de ser immediata. Poden haver-hi circumstàncies que impossibilitin una resposta immediata, com que tingui lloc el cap de setmana, o que no es prenguin decisions definitives fins al cap de dos o tres dies. Per això es consensua que tres dies seria un termini raonable.

Es discutí breument si caldria informar la resta de persones ateses de l'incident i/o la mort. Es concloué que és necessari explicar a aquelles persones properes a la persona atesa els fets. En cas de mort, si la persona ho demana podria assistir al seu funeral ja que contribuiria a elaborar el seu procés de dol.

CASOS PER A REFLEXIONAR

Espai de Reflexió Ètica de la Residència i Centre d'Atenció Especialitzada "Valldoríolf"

Agafar objectes personals sense permís: No es tracta d'un cas en concret sinó d'una relació de petits incidents del dia a dia que duen a terme algunes persones ateses.

No es tracta d'un cas en concret sinó d'alguns casos, sobretot 5 persones que són reincidents. Es proposa doncs fer una revisió i elaborar un document de bones pràctiques que fos útil més enllà dels casos en concret.

Normalment, quan se'ls explica que s'ha descobert que han furat, ho admeten i mostren consciència d'haver-ho fet malament. Però reincideixen, normalment per manca de comprensió de l'abast del que fan. La repetició té a veure amb la compulsió o l'addicció i l'emoció que això els hi suposa, ja que en alguns casos els objectes són trencats o oblidats. Algunes persones, fins i tot es mantenen despertes a la matinada per poder furar sense ser vistes.

En altres casos, el plaer rau a tenir-los, gaudir-ne i/o utilitzar-los. És el cas del furt de llibretes, que són utilitzades per pintar, o del furt de culleres, que són usades per obrir portes. Els objectes són molt diversos, encara que algunes persones tendeixen a furar els mateixos: bolígrafs, llibretes, culleres, tovallons, paper de vàter, revistes, monedes, fotos, ninos, fruita, etc. Normalment ho amaguen a les seves habitacions.

Els professionals s'assabenten que un objecte ha desaparegut perquè o bé un familiar troba a faltar algun regal que van dur al seu fill o bé els mateixos professionals troben a faltar algun objecte, o bé el professional identifica una actitud sospitosa en la persona que ha furat. Els objectes els agafen del lavabo, cuina, habitacions personals, sales comunes, guixetes i

despatxos; espais complicats de tenir tancats, excepte els despatxos.

També n'agafen quan van als seus domicilis amb la família.

Des de la Residència es parla amb la persona que es considera que ha agafat l'objecte. Si l'objecte encara no ha estat localitzat, però es pot deduir on és, se li demana que acompanyi el professional i l'agafen plegats. Se li expliquen les raons per les quals el que fa no està bé. La persona atesa en qüestió sol reaccionar mostrant consciència d'haver fet una cosa mal feta.

Moltes de les persones ateses a les quals se'ls pren alguna cosa no mostren una preocupació explícita i sovint, ni tan sols consciència de trobar-ho a faltar. Si això és així, potser no estaria gaire justificat intervenir blindant alguns espais.

En canvi, si tenim la certesa que les persones ateses sí que troben a faltar els seus objectes i això els genera malestar, estaria més justificat intervenir amb les mesures oportunes.

De fet, el que viola, en certa mesura, la intimitat de les persones ateses, no és només un furt d'objectes personals, sinó també accedir a la seva habitació sense raó, la qual cosa a vegades passa.

Qui sí que mostra preocupació són algunes famílies, que duen objectes als seus fills per ajudar-los a configurar el seu espai íntim i simbòlic.

“TANCAR TOTS ELS ESPAIS EVITARIA LA MAJORIA DE FURTS, DISMINUIRIA LA SENSACIÓ DE LLAR, DE CASA, DE LA RESIDÈNCIA”

Inicialment, el problema es planteja de la següent manera: Caldria privar d'accés a les persones que furten als espais comuns i/o privats, per evitar els furts?

-En acabar la sessió, el problema es planteja de la següent manera:

Si es conclou que hi ha raons de pes per creure que aquests furts perjudiquen algunes persones ateses, ¿com podria protegir-se les persones ateses d'intromissions a espais íntims i privats, així com de furts d'objectes personals? Si no pogués impedir-se l'accés de les persones que furten als espais en qüestió, ¿estaria justificat blindar els espais? Aquest tancament admetria graus?

D'entrada, els membres de l'Espai de Reflexió Ètica estan d'acord que, si bé tancar tots els espais evitaria la majoria de furts, disminuiria la sensació de llar, de casa, de la residència.

La lliure circulació de les persones ateses per tots els espais comuns i la seva possibilitat d'accedir als seus espais privats, és un bé molt preuat que cal intentar preservar.

Per tant, els membres de l'Espai de Reflexió Ètica, de moment, consideren que caldria prendre mesures per minimitzar els furts, però que aspirar a un “furt zero” podria ser encara més perjudicial.

S'està d'acord que la convivència, fins i tot en una llar, comporta alguns malestars inevitables generats pels conflictes d'interessos entre persones.

Per això, cal educar en un mínim de tolerància i no tindria sentit aspirar a un “furt zero”. En aquest sentit, com ja es fa, quan una persona ingressa a la Residència, cal explicar a la família el que pot passar amb alguns objectes personals.

L'ESPAI DE REFLEXIÓ ÈTICA DEL CENTRE OCUPACIONAL "XAVIER QUINCOCES"

L'Espai de Reflexió Ètica del Centre Ocupacional "Xavier Quincoces" va ser creat a principis de l'any 2016, la seva primera reunió de constitució es va celebrar el 9 de març de 2016.

Actualment, l'Espai està compost per:

- Sr. Esteve Clopés, membre del Patronat
- Ana Herrero, Direcció Tècnica Centre Ocupacional
- Myriam Beltran, Treballadora Social Centre Ocupacional
- Olga Mayordomo, Psicòloga Centre Ocupacional
- Mercè Font, Pedagoga Centre Ocupacional
- Mònica Fernández, Educadora Centre Ocupacional
- Leo Porras, Educadora Centre Ocupacional
- Laura Fernández, Educadora Centre Ocupacional
- Dolores Ubero, Representant dels familiars
- Sònia Garcia, Cap de Gabinet de l'FVO i com a col·laboradora i dinamitzadora de l'espai de reflexió, la Dra. Mar Rosàs consultora externa d'ètica.

És un espai de caràcter consultiu, interdisciplinari i plural, amb la finalitat de ser un espai per a l'anàlisi, la formació i l'assessorament sobre qüestions ètiques estant al servei de tota la comunitat que forma part de l'entitat (residents/persones ateses, familiars, treballadors, voluntaris i membres del patronat) per tal de contribuir a millorar la qualitat de l'atenció.

Els seus objectius són:

1. Impregnar al Centre Ocupacional de la reflexió ètica, per millorar la qualitat de l'atenció que reben les persones ateses.
 - 1.1. Fomentar la formació bioètica en totes les persones de l'entitat.
 - 1.2. Assessorar en la definició de les polítiques de l'entitat.

2. Respectar els drets de totes les persones implicades en l'àmbit d'actuació d'aquest espai, vetllant especialment per la dignitat, l'autonomia i la integritat de les persones.
 - 2.1. Revisar els protocols de l'entitat des d'una perspectiva ètica i/o crear de nous per a la millora assistencial.
 - 2.2. Ajudar a analitzar casos, assessorar i facilitar el procés deliberatiu de presa de decisions en les situacions de conflicte ètic entre les persones implicades en l'àmbit assistencial.

REFLEXIONS SOBRE LA INTIMITAT I L'AFECTIVITAT

Espai de Reflexió Ètica del Centre Ocupacional "Xavier Quincoces"

Des que es va engegar l'Espai de Reflexió Ètica del Centre Ocupacional a principis de l'any 2016 s'hi han treballat dos documents aportats per la Dra. Mar Rosàs i s'han abordat dos casos de persones ateses al centre.

“EXAMINEM L'ABORDATGE DE LA INTIMITAT AL CENTRE OCUPACIONAL”

"La intimitat als centres residencial de persones amb diversitat funcional " és un documentat redactat i coordinat pel Dr. Joan Canimas, especialista en ètica aplicada, adreçat al Comitè d'Ètica de Serveis Socials de Catalunya. Recull el marc jurídic i ètic relatiu al dret a la intimitat de les persones. No se centra tant en la confidencialitat –és a dir, el deure de respectar la informació de la persona atesa- sinó en la intimitat –és a dir, el deure de respectar els seus espais i el seu cos.

L'objectiu de treballar aquest document va ser examinar l'abordatge de la intimitat al Centre Ocupacional a la llum de les reflexions i propostes del document. El document ens sembla particularment important perquè posa èmfasi en el fet que tota persona, fins i tot si té una discapacitat intel·lectual i, arran d'això, té una limitació legal de la capacitat d'obrar, té dret a la intimitat. Dit d'una altra manera, la seva intimitat no pot ser envaïda sistemàticament. Cal respectar-la tant com sigui possible. No fer-ho seria una pràctica paternalista èticament injustificada. Així, el document posa èmfasi en el fet que una limitació legal de la capacitat d'obrar no ha de ser entesa com una mesura de supressió de drets (per exemple, la pèrdua del dret a la intimitat), sinó com una mesura de

protecció de drets (cal protegir aquells drets, com ara el de la intimitat, que per si sola la persona potser no té la capacitat de protegir). Si bé el Centre Ocupacional no és un centre residencial, múltiples de les reflexions del document són pertinents. És el cas, per exemple, dels casos en què els professionals saben que una de les persones ateses ha agafat un objecte d'una altra de les persones ateses i es pregunten si això justifica que, d'amagat de la persona que ha agafat l'objecte, revisin la seva motxilla per mirar si hi és. Amb l'ajut de document, s'ha establert el grau de respecte de l'espai de les persones ateses ha de dependre del tipus d'espai: major, si es tracta d'un espai íntim (com una motxilla, o un calaixet) o un espai privat (la seva habitació) i menor si es tracta d'un espai comú (una sala d'activitats o el menjador). Ara bé, s'ha fet èmfasi en el fet que, en tots els casos, són espais de les persones ateses i no pas dels professionals. I que, per tant, en la mesura de possible, sempre cal aconseguir el seu consentiment abans d'accedir-hi. Queda pendent tenir un debat més aprofundit sobre l'ús del telèfon mòbil al Centre Ocupacional, ja que, com alguns professionals apunten, pot envair la intimitat de l'altre a través de les múltiples aplicacions de què disposa el dispositiu (app i càmera).

“DIVERSITAT FUNCIONAL, AFECTIVITAT I SEXUALITAT”

Document realitzat pel Grup de Reflexió Ètica Aplicada del Consorci de Serveis Socials de Barcelona l'any 2013.

A l'hora d'abordar aquest document a l'ERE es considera important la participació del Servei d'Habitatge atès que algunes de les persones ateses al Centre Ocupacional comparteixen aquest altre servei.

De moment només hem dedicat al document una sessió. A la primera en vam fer una lectura, anàlisi i comentari a la llum de l'experiència del Centre Ocupacional i del Servei d'Habitatge. El treball es va iniciar reflexionant entre tots els membres de l'ERE la següent qüestió: per quines raons el centre està interessat a abordar la qüestió de la sexualitat i l'afectivitat?

Es va concloure les raons:

- Per la consciència que la manifestació de la sexualitat al centre és problemàtica i que és delicat, complex i sovint conflictiu arran de la diversitat de perspectives.
- Per la por de caure en situacions extremes, ja que totes elles perjudicarien les persones afectades: o bé en una repressió total, que genera frustracions en les persones ateses i que vulnera alguns dels seus drets, o bé en una permissivitat que desembocqués en un batibull (desmadre).

- Per la dificultat d'identificar quines relacions són consentides i quines no.

A partir de la lectura del document es valora tenir present:

- La importància de promoure la intimitat i la dignitat de la persona amb discapacitat intel·lectual, per tant, la no vigilància constant; la importància de la pròpia presa de decisions de la persona; i que el drets de les persones amb discapacitat intel·lectual passen a ser deures dels professionals afectats.

- La discrepància que a vegades hi ha en aquest àmbit entre professionals i entre les famílies. Per això se subratlla la importància d'elaborar una postura institucional, d'acord amb el marc ètic i jurídic vigent, que professionals i familiars puguin seguir.

- Un cop aquesta postura estigui forjada, s'estableix que caldrà dissenyar els mecanismes per fer-la arribar als professionals i als familiars.

- També se subratlla la importància de fer formació sobre afectivitat i sexualitat a aquelles persones ateses la sexualitat dels quals pugui ser-los perjudicial.

Se seguirà treballant la realitat del Centre Ocupacional a la llum del document per tal de proposar unes bases que puguin servir, més endavant, per adoptar una postura institucional sobre l'afectivitat i la sexualitat.

CASOS PER A REFLEXIONAR

Espai de Reflexió Ètica del Centre Ocupacional "Xavier Quincoces"

Persona atesa al Centre Ocupacional que presenta dolors i malestars físics greus i puntuals. Es van plantejar diferents interrogants respecte la seva situació.

Persona atesa al Centre Ocupacional "Xavier Quincoces" que presenta dolors i malestars físics greus i puntuals.

Es van plantejar diferents interrogants respecte la seva situació.

En aquest cas concret i arrel de les necessitats detectades, es realitzarà un treball global al Centre Ocupacional basat en l'atenció més específica de persones amb problemes de salut i de gent gran. Així, hi haurà una millora en l'abordatge de possibles casos semblants al tractat.

En el cas que ens ocupa es concreta que les famílies han de donar tota la informació necessària i sinó és així, cal insistir, perquè d'aquesta manera podem garantir una bona cura del seu familiar en el Centre Ocupacional, (La informació donada és per una bona finalitat). La valoració del CAD sobre el recurs adient al perfil i necessitats de la persona atesa, resolt que el recurs és Llar-Residència (el recurs actual del que ja disposa).

“QUÈ HEM DE FER QUAN VEIEM QUE EL NOSTRE RECURS NO ES POT ADAPTAR A LES NECESSITATS D'ALGUNES DE LES PERSONES QUE ATENEM”

Es posa de manifest el conflicte entre el que considera l'administració i els que valoren els professionals que atenen a la persona, i el malestar que suposa quan les valoracions no coincideixen.

Actualment, la persona segueixi al nostre centre i cal adaptar-nos a ella, dins del marge propi de la naturalesa del nostre centre

S'ha de respectar el principi de beneficència (es busca maximitzar el benestar de la persona atesa), sense descuidar el principi de justícia (seria injust per a la resta de persones ateses quedar desatesos i seria injust pel centre veure's forçat a adaptar-se més enllà d'allò que li pertoca).

Es conclou que l'adaptació del recurs a la població en envelliment del Centre Ocupacional ja s'ha plantejat com actuació en el pla estratègic amb l'objectiu de la creació de grups cada cop més homogenis (grup de persones en procés d'envelliment).

CASOS PER A REFLEXIONAR

Espai de Reflexió Ètica del Centre Ocupacional "Xavier Quincoces"

Persona atesa al Centre Ocupacional que presenta un greu deteriorament físic i psicològic. Es va abordar degut a que tota la seva situació física, psíquica, socio-familiar i mèdica preocupava, tant als professionals interns com als externs de la Fundació.

En aquest segon cas, recordant la metodologia de treball en anteriors articles, es presenta una síntesi de la tasca de deliveració de l'Espai de Reflexió Ètica.

Al juny de 2017, es va abordar amb caràcter d'urgència el cas d'una persona jove, amb discapacitat múltiple (física i intel·lectual). Quan es va incorporar al Centre Ocupacional realitzava tot tipus d'activitats dins les seves possibilitats, gaudia del seu dia a dia amb els companys, educadors. Mica en mica, però, el seu estat físic va anar empitjorant fins el punt d'haver-se de desplaçar amb cadira de rodes, de requerir el suport professional per realitzar els seus hàbits. Anímicament també es mostrava més trist i apagat. És a dir, la seva qualitat de vida es va veure afectada arrel d'un greu diagnòstic mèdic i agreujament de la seva situació socio-familiar. Quan es va abordar el cas en l'Espai de Reflexió Ètica, la persona vivia en una Residència per a gent gran a causa de les mancances familiars, a l'espera d'un recurs més adient a les seves necessitats; durant el dia assistia al centre.

Es va voler tractar aquest cas a l'ERE, degut a la preocupació i angoixa que traslladava als professionals. Hi havia molta necessitat de poder parlar i pensar què més es podia fer per ajudar a aquesta persona i a totes aquelles que ens podem trobar en la mateixa situació. Hi havia el desig de millorar la seva qualitat de vida. D'altra banda, també existia una preocupació arran de de la sobrecàrrega que suposava per als professionals que l'atenien i de la por que l'atenció que requeria repercutís negativament en d'altres de les persones ateses.

Per començar l'abordatge, inicialment es van delimitar els dilemes ètics que plantejava el cas, i quins principis ètics xocaven i creaven conflictes (principi de beneficència, segons el qual cal fer el millor per a la persona atesa, versus principi de justícia, segons el qual els efectes que atendre aquesta persona tenia en altres persones ateses i en els professionals podien ser injustos).

Posteriorment, es van parlar les qüestions jurídiques i deontològiques del cas, i així situar-ho dins el marc legal (Llei Catalana 12/2007 de Serveis Socials). També es van donar a conèixer els punts més rellevants de la "Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat intel·lectual" del 2006. I per últim, un cop identificats els conflictes, els patiments, les preocupacions dins dels marcs teòrics, es va abordar la problemàtica del cas plantejat amb una declaració final de compromisos. Es van concretar certes gestions amb Serveis Socials i certes gestions i intervencions a realitzar dins del Centre Ocupacional (reunions, coordinacions, ajustament de recursos i pautes,...) que podien ajudar a continuar treballant el benestar de la persona.

Actualment, aquesta persona segueix assistint al Centre Ocupacional durant el dia, i continua vivint a la Residència per a gent gran a l'espera de l'altre recurs. El seu estat físic segueix el seu procés, i actualment es treballa amb ell l'estimulació a través d'activitats sensorials. I el seu estat psicològic ha presentat certa millora, fet que ens indica que tot i les dificultats que l'envolten se'l pot ajudar a millorar el seu benestar i qualitat de vida.

**...SEMPRE HI
HA LA
POSSIBILITAT
DE
RESPONDRE
D'UNA ALTRA
MANERA,
MÉS
ADEQUADA-
MENT**

**JOAN-CARLES MÈLICH,
ÈTICA DE LA COMPASSIÓ**

**1. INFO.ÈTIC
FUNDACIÓ PRIVADA VALLÈS ORIENTAL**

